

УДК 811.111

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-12>

ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ЕВФЕМІЗМІВ

Корнеласва Євгенія Валеріївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри «Філологія»

Одеського національного морського університету

вул. Мечникова, 34, Одеса, Україна

Представлене дослідження присвячено вивченню питання евфемії та евфемізмів. Явище евфемії все частіше привертає увагу вчених-лінгвістів, які вивчають його в межах функціонально-семантичного, прагматичного, стилістичного, гендерного, дискурсивного та інших лінгвістичних підходів. Загалом, під евфемізмами розуміють емоційно нейтральні слова / вирази, які вживаються замість синонімічних слів / виразів, які мовець вважає непристойними, грубими, образливими чи нетактовними. Особливу увагу лінгвісти звертають на те, що евфемізми спрямовані на досягнення навмисного пом'якшуючого ефекту. Тому евфемізми не належать до певної лексико-семантичної групи слів, а скоріше є певним стилістичним результатом, досягнення якого здійснюється тоді, коли «сильний» вираз поступається більш слабкому. Окрім пом'якшення, евфемізми реалізують низку інших прагматичних функцій, до яких уналежнюємо функцію ввічливості, функцію табування, функцію вуалювання, функцію етикету. Функція ввічливості базується на максимі такту та скромності (за П. Грайсом), що реалізується у випадку заміни грубих чи образливих слів евфемізмами. Функція табування має місце тоді, коли йде мова про смерть чи тяжку хворобу, непристойні речі, тощо. Слова та вирази, що замінюють непристойні чи небажані явища, поняття, процеси, умовно називаємо дейксисами табування. Функція вуалювання спрямована на те, щоб приховати «справжню сутність позначуваного». Як правило, евфемізми реалізують функцію вуалювання в політичній сфері. Етикетну функцію евфемізми виконують тоді, коли мовець уникає прямих номінацій неprestижних професій, низького соціального статусу особистості, шкідливих звичок, расових та національних проблем. Щодо класифікації евфемізмів, то згідно критерію частотності вживання, їх можна поділити на загальноживані та okazionalні. За тематичної ознакою евфемізми поділяються на ті, що позначають фізіологічні процеси та стани; ті, що номінують певні частини тіла, пов'язані з «тілесним низом»; ті, що позначають відношення між чоловіком та жінкою; ті, що вживаються, коли мова йде про хворобу та смерть. За хронологією виникнення евфемізми можуть бути постійними, сталими та новими. Згідно лінгвістичного аналізу, евфемізми поділяються на евфемізми значення та евфемізми форми. Дослідження структурно-семантичних особливостей дозволяє провести класифікацію евфемізмів на фонетичному, лексичному, синтаксичному та навіть текстовому рівнях.

Ключові слова: евфемізм, евфемія, лексика, лексико-семантична група, прагматика, семантика, функція.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Останнім часом явище евфемізації привертає все більше уваги науковців. Вона стала об'єктом численних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Явище евфемізації вивчається з позицій різних лінгвістичних підходів та напрямків: функціонально-семантичного, прагматичного, стилістичного, гендерного та дискурсивного.

В межах функціонально-семантичного підходу лінгвістами розроблені тематичні класифікації евфемізмів, виділені формування евфемістичних виразів. З погляду прагматики, евфемізації вважається засобом дотримання доречності мовлення. Стилїстика розглядає питання, пов'язані зі стилістичною приналежністю евфемізмів, а також досліджує функціонування евфемістичної лексики в різних стилях мовлення. Явище евфемізації також вивчається в межах гендерної та дискурсійної лінгвістики.

Однак, незважаючи на численність робіт, присвячених евфемізації, багато пов'язаних з нею питань залишаються невирішеними. **Актуальність** представленої дослідження зумовлена недостатньою вивченістю питань класифікації та функціонування евфемізмів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Евфемізм як лінгвокультурне явище представляє особливий інтерес. Протягом останніх десятиліть процес утворення евфемізмів відбувається досить інтенсивно. Як результат, евфемізми поширилися в різних сферах мовленнєвої діяльності. Дослідження евфемізмів в різних мовах дозволяє зробити певний вклад у вивчення національної своєрідності мовної картини світу та мовленнєвої поведінки носія певної мови.

В лінгвістиці існує численна кількість робіт, присвячених вивченню евфемізмів. Початок дослідженню евфемії поклали такі видатні вчені, як Г. Пауль, Ж. Вандрієс, Ш. Брюно, іспаніст Ч. Кені, Ш. Балі, Н. Галі де Паратези, Е. Бенвеніст, Л. Блумфілд, С. Відлак, І. Р. Гальперін,

Б. А. Ларін, Х. Ніроп. Розвитку цієї проблематики присвячені праці В. І. Жельвіс, А. М. Кацев, Б. Купер, Дж. Німан та К. Сільвер, Л. П. Крисін, Г. Г. Кужим, В. І. Заботкіна, В. П. Москвін.

Соціолінгвістичний підхід до вивчення евфемії відображено в працях вчених С. Г. Тер-Мінасової, В. І. Жельвіса, О. О. Реформатського, Л. П. Крисіна, Ф. Беквітата М. Баумана, Б. Купера, Дж. Хьюз, Х. Росона. В межах цього підходу досліджується діахронічний аспект евфемії: від причин виникнення табу та евфемізмів до специфіки евфемізмів в наш час. Особливу увагу звертають на такі джерела активної евфемізації як ідеологія політкоректності.

Лінгвопрагматичний підхід до вивчення евфемії базується на постулатах мовленнєвого спілкування П. Грайса та на максимах Дж. Ліча. Цей підхід отримав розвиток щодо евфемізмів в працях В. І. Заботкіної, Н. Ц. Босчаєвої, ін.

В межах традиційної лінгвістики евфемію зазвичай розглядають як особливий різновид синонімії. Такий підхід зумовлено тим, що, з одного боку, між евфемізмом та вихідною номінацією існують відношення синонімії, а з іншого боку – тим, що евфемізмом може виступати ідеографічний чи стилістичний синонім вихідної номінації. Іншими словами, синонімія слугує одним з мовних засобів евфемізації та стає результатом евфемістичного перейменування. Однак, звертаємо увагу на те, що ці два явища не є тотожними.

Вивчення явища евфемізації з позиції когнітивного підходу дозволяє розглянути це питання дещо ширше: евфемізація у такому випадку виступає явищем більш широким, ніж внутрішньосистемні відносини між одиницями мови, такими, як синонімія, антонімія, гіперо-гіпонімія тощо. Вона може розглядатися як ментальний процес, в основі якого лежать певні концептуальні схеми та моделі вторинної інтерпретації знань [11, 7].

Незважаючи на досить велику кількість робіт, присвячених вивченню явища евфемії, в лінгвістичній літературі досі нема єдиного розуміння цього явища. Динамічність та багатоаспектна природа евфемізмів слугує причиною великої різноманітності їхніх лексико-граматичних форм, емоційної нейтральності чи стилістичного забарвлення, варіативності їхнього евфемістичного потенціалу. Ці властивості евфемізму представляють певні труднощі для дослідників.

Об'єктом представленого дослідження слугують власне евфемізми, **предметом** – семантичні та функціональні особливості евфемізмів.

Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб розглянути та проаналізувати існуючі класифікації евфемізмів, а також окреслити прагматичні функції цього пласта лексичного складу англійської мови.

Для досягнення поставленої мети реалізовано низку **завдань**:

1) розглянути явище евфемії в сучасній лінгвістиці;

2) проаналізувати поняття «евфемізм»;

3) розглянути існуючі класифікації евфемізмів;

4) окреслити прагматичні функції евфемізмів.

В роботі використано **загальнолінгвістичні методи дослідження**, а саме: метод теоретичного аналізу лінгвістичної літератури, описовий метод, метод порівняння, метод узагальнення.

Методологічною основою для проведення представленого дослідження слугують ідеї та концепції вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, праці яких присвячені вивченню явища евфемії (Ю. В. Алексікова, Л. В. Артюшкіна, Ю. С. Баскова, О. Ф. Іванова, М. Л. Ковшова, Л. П. Крисін, В. П. Москвін, О. В. Обвінцева).

Виклад основного матеріалу дослідження. Явище евфемії тісно пов'язано з явищем табу. В кожній мові є теми, які стосуються тієї галузі людської життєдіяльності, які з найдавніших часів вважаються особливими, забороненими, сакральними, таємними і тому при їхньому згадуванні вимагають від співрозмовника іносказання. Інакше кажучи, мовець здійснює заміну, вживаючи дозволені слова замість заборонених, тобто він використовує евфемізми. В теоретичних працях з історії виникнення евфемістичною заміни підкреслюється, що основна функція евфемізмів тісно переплітається з культурою того чи іншого народу, табу – заборонаю в певному суспільстві на вживання певних слів, зумовлену різними факторами – релігійними, історичними, етичними, тощо [6, 8].

В лінгвістичному словнику евфемізми визначають так: «евфемізми – емоційно нейтральні слова чи вирази, що вживаються замість синонімічних ним слів та виразів, які видаються мовцю непристойними, грубими чи нетактовими» [1, 592].

Видатний лінгвіст І. Р. Гальперін розуміє евфемізм як слово чи фразу, що вживається для заміни неприємного слова чи виразу більш припустимим словом чи виразом. Наприклад, дієслово *to die* породило такі евфемізми як *to pass away*, *to be no more*, *to depart*, *to join the majority*, *to be gone*, а також більш жартівливі – *to kick the bucket*, *to give up the ghost*, *to go west*. Таким чином, вчений наголошує на тому, що евфемізми – це синоніми, які спрямовані на досягнення навмисного пом'якшуючого ефекту [4, 173].

Ю. М. Скребнев вважає, що евфемізм передбачає суспільну практику заміни табуйованих назв словами та виразами, що є пом'якшуючими та необразливими. Вчений відносить евфемізми не до певної лексико-семантичної групи слів, а скоріше до певного стилістичного результату, що досягається різними способами, коли «сильний» вираз поступається більш слабкому. Прикладом, на думку Ю. М. Скребнева, є недоговореність, якій притаманні властивості евфемії [13, 82].

Л. П. Крисін розглядає евфемізм як вид іносказання. Однак, на відміну від інших видів іносказання евфемізми відрізняються своєю прагматичною функціональністю: вони вживаються тоді,

коли мовець бажає завуалювати певний зміст, який він з певних причин вважає недоречним позначити прямо [7, 267].

На думку В. П. Москвіна, евфемізми є засобом реалізації умов ситуативної доречності мовлення. Евфемія, таким чином, – це використання словесних зашифровок з метою пом'якшити, завуалювати, витончено «запакувати» предмет повідомлення, залишивши можливість будь-якому носію мови здогадатися, про що йде мова [8, 61].

Д. Болінджер уналежнює евфемізми до класу слів з додатковим змістовним навантаженням, що використовуються для позначення чогось у сприятливому для мовця вигляді [3, 32-33].

В українському мовознавстві евфемізм розглядають як стилістичну фігуру, що вживається для навмисної заміни знака певного поняття описовим найменуванням або іншим знаком для усунення небажаних, надто різких, недостатньо ввічливих слів шляхом їхнього пом'якшення або шифрування через заборону на вживання деяких слів, зумовлену соціально-політичними, історико-культурними, релігійними, етичними й естетичними чинниками. До головних функцій евфемізмів уналежнюють магічну, ідеологічну, етикетну, іронічну, криптофорну [9, 135].

Згідно з позицією українського лінгвіста Ф. С. Бацевича, евфемізми – це емоційно нейтральні слова або вирази, що вживаються замість синонімічних їм слів або виразів, які видаються мовцеві непристойними, грубими або нетактовими [2, 324]. Ця дефініція повністю збігається з визначенням евфемізму, що наведена в лінгвістичному словнику Ахманової О. С.

Аналіз дефініцій поняття «евфемізм» показує, що в усіх визначеннях наголошують на тому, що головна функція евфемізмів полягає в тому, щоб приховати чи завуалювати явище, що в суспільній свідомості має негативну оцінку. Евфемізми відволікають увагу реципієнта від об'єкта, що може викликати антипатію. Здатність евфемізмів маніпулювати реципієнтом визначається тим, що вони приховують істинну сутність явища через створення нейтральної чи позитивної конотації, а реципієнт зазвичай не встигає виділити евфемізми з контексту та усвідомити їх через велику кількість інформації в сучасному суспільстві або через неможливість ідентифікувати табуйований денотат.

Наступний крок нашого дослідження полягає в тому, щоб розглянути існуючі класифікації евфемізмів.

Лексичний підклас евфемізмів є досить широким та неоднорідним, що дає можливість представити евфемізми в різних класифікаціях, які базуються на різних критеріях. Наприклад, з огляду на фіксування евфемізмів в мові та частотності їх вживання, евфемізми можна класифікувати як загальноновживані та оказіональні. За тематичною ознакою евфемізми поділяють на чотири групи: ті, що позначають фізіологічні процеси та стани;

ті, що номінують певні частини тіла, пов'язані з «тілесним низом»; ті, що позначають стосунки між чоловіком та жінкою; ті, що вживаються, коли мова йде про хворобу та смерть. За хронологією виникнення евфемізми можуть бути постійними, чи сталими, та новими.

Лінгвістичний аналіз евфемізмів дозволяє поділити їх на дві групи: *евфемізми значення* та *евфемізми форми*. Розглянемо детальніше ці дві групи евфемізмів.

На наш погляд, найбільш вагомими є *евфемізми значення*, оскільки вони спрямовані на завуалювання змісту поняття, частіше мають сильний меліоративний ефект з одночасною сталістю в мові. Для створення семантичного зв'язку зі словниковим складом мови вибирається одне слово, яке вже має не стигматизоване значення, і при його сприйнятті у слухача виникають асоціації, що одночасно викликають натяк на стигматизоване поняття та «відволікають» його від цього поняття.

Евфемізми форми (фонетико-графічні евфемізми) відрізняються від евфемізмів значення тим, що вони не завжди виконують евфемістичну функцію. Навпаки, одночасно вони виконують й інші функції. Вони мають більш слабкий меліоративний ефект, тому що не передбачають нового позитивного трактування стигматизованого явища, як у випадку із семантичними евфемізмами. Евфемізми форми заміщують табуйоване слово таким чином, що це дозволяє реципієнту швидше установити асоціації зі стигматизованим поняттям. З цієї причини евфемізми форми уналежнюють до периферійних рядів евфемії [11, 8].

Щодо класифікації евфемізмів з погляду їхнього фіксування в мові та частотності вживання, вони поділяються на загальноновживані та оказіональні. При цьому необхідно звернути увагу на те, що саме загальноновживаним надається пріоритетне місце в польовій організації евфемії.

Під загальноновживаними евфемізмами розуміють лексичні одиниці, що закріплені в загальних чи спеціальних словниках, а також що дуже часто зустрічаються в текстах та усному мовленні з даним евфемістичним значенням. При цьому евфемістичне значення загальноновживаних евфемізмів не потребує жодних пояснень чи паралельного вживання прямих найменувань в тексті.

Оказіональними евфемізмами вважають індивідуально-контекстні заміни, неологізми, евфемізми професійної лексики та соціальних жаргонів, що характеризуються обмеженим вживанням та потребують пояснень в контексті при використанні, що виходить за межі професійного дискурсу.

Слід звернути увагу на те, що особливе місце в польовій організації займають евфемізми, утворені від лексичних одиниць широкої семантики, оскільки вони не можуть бути віднесені ні до групи загальноновживаних евфемізмів, ні до групи оказіональних евфемізмів.

Поза увагою не залишається й стилістичне забарвлення евфемізмів. Для всіх різновидів евфемізмів характерним є наявність прагматичної установки мовця пом'якшити чи завуалювати неприпустиме, на його погляд, пряме найменування чогось. Однак, ця настанова може супроводжувати й евфемізми, що уналежнюють до зниженої лексики й вульгаризмів, а їхня головна настанова – демонстрація приналежності мовця до певної соціальної групи, іронія, тощо. Виходячи з цього, вважаємо доречним віднести евфемізми зниженої лексики до останнього ряду периферії евфемізмів.

Окрім наведених вище класифікацій евфемізмів, існують й інші. Необхідно зазначити, що чітко розмежувати одну групу евфемізмів від іншої досить складно. Адже інколи зустрічаємо евфемізми, що поєднують в собі ознаки різних видів евфемізмів або що стоять на межі переходу від одного виду до іншого, наприклад, коли вони переходять з індивідуального ужитку до загального. Звернемося до детальної класифікації евфемізмів розробленої російською дослідницею Н. В. Тишиною:

1) 1 ряд включає узуальні семантичні евфемізми з позитивною чи нейтральною конотацією;

2) 2 ряд об'єднує okazіональні семантичні евфемізми з позитивною чи нейтральною конотацією;

3) до 3 ряду уналежнюють полісемантичні евфемізми чи евфемізми з широкою семантикою;

4) до 4 ряду відносять узуальні семантичні евфемізми-пом'якшення з менш негативною, ніж у прямого найменування, конотацією;

5) до 5 ряду зібрані okazіональні семантичні евфемізми-пом'якшення з менш негативною, ніж у прямого найменування, конотацією;

6) 6 ряд включає повні фонетико-графічні евфемізми (евфемізми форми);

7) до 7 ряду належать неповні фонетико-графічні евфемізми-пом'якшення, що зберігають зв'язок з прямим найменуванням;

8) 8 ряд об'єднує семантичні та фонетико-графічні евфемізми-пом'якшення, що належать до зниженої лексики та вульгаризмів [11, 9].

Дослідження структурно-семантичних особливостей евфемізмів дозволяє провести їхню класифікацію на фонетичному, лексичному, синтаксичному татекстовому рівнях.

На фонетичному рівні виділяють:

а) евфемізми, в яких друкується перша й остання літери: *b---s*;

б) евфемізми, що утворені за допомогою скорочень: *NYR (not yet returned)*;

в) евфемізми-парономази, що замінюють грубе слово таким, що найбільш наближене до нього за звучанням: замість *hell* можна використати *heck*;

г) евфемізми, утворені за допомогою переставлення першої та останньої літери: *gip (pig)* [10, 8].

На лексичному рівні евфемізми можуть бути виражені:

а) простим словом: *casket* замість *coffin*;

б) складним словом: *sight-deprived* замість *blind*;

в) похідним словом, утвореним внаслідок деривації: *needy* замість *poor*.

На синтаксичному рівні евфемізми виражені:

а) словосполученням: *arbitrary deprivation of life* замість *killing*;

б) реченням: *The consumption of nutrients whatsoever is categorically prohibited in this establishment* замість *Please, don't eat here*.

Велика різноманітність структурно-семантичних видів евфемізмів на всіх мовних рівнях свідчить про міжрівневий характер явища евфемії, широку поширеність цього явища в мові та мовленні [там само, 9].

Далі проаналізуємо та опишемо прагматичні функції евфемізмів.

Аналіз лінгвістичної літератури та мовного матеріалу дозволяє виділити чотири прагматичні функції евфемізмів: функція **ввічливості**, функція **табування**, функція **вуалювання**, функція **етикету**. Таке розмежування функцій евфемізмів проводиться в нашому дослідженні з теоретичної метою для більш глибокого та детального вивчення цього явища. В кожному конкретному випадку можлива тісна взаємодія вказаних видів.

Функція ввічливості. В більшості випадків в основі формування евфемізмів закладено принцип ввічливості. Цей принцип сформовано на основі теоретичних положень П. Грайс, який перший почав вводити систему базових постулатів чи принципів спілкування, що складають основу формування норм та правил мовленнєвої поведінки. Реалізація принципу ввічливості потребує дотримання низки максим: такту, великодушності, схвалення, скромності, згоди, симпатії. Всі перераховані максими в тій чи іншій мірі притаманні для евфемізмів [5]. Однак, основними з них є максима такту та скромності, що проявляються у випадку евфемістичної заміни лайливого слова / виразу чи грубих виразів.

Функція табування. В наш час існує тенденція не говорити прямо, наприклад, про смерть, про тяжку хворобу, прийнято уникати згадувань про непристойні речі, тощо. Слова та вирази, що замінюють непристойні чи небажані явища, поняття, процеси, умовно називаємо дейксисами табування. Наприклад, евфемізм, що позначає явище смерті, є найбільш частотним: *to rest in peace, to pass away, to depart*.

Функція вуалювання. Евфемізми використовуються для того, щоб завуалювати чи затемнити «справжню сутність позначуваного». Характерною рисою цього виду евфемізмів є те, що вони, як правило, вживаються з політичною метою. Тому галузями функціонування цього типу евфемізмів є:

а) політична сфера *"You are always writing: bombing bombing, bombing. It's not bombing! It's air support"*;

б) соціальна сфера *negative advancement (fire)* [12, 13].

Функція етикету. В лінгвістиці дотримання правил етикету спілкування тісно пов'язано з принципом ввічливості. Етикетні евфемізми вживаються тоді, коли мовець уникає прямих номінацій [там само, 12]:

а) непрестижних професій; статусів особистості, що свідчать про ущербність, низьку позицію в суспільстві, тощо: *a sanitation engineer, a hydraulic specialist (a plumber), environmental hygienist (a janitor), information resource officer (a librarian)*);

б) евфемізми, що замінюють слова, які раніше вживалися на позначення шкідливих звичок: *emotionally tired, screwed, aerated, hangover, half and half, incapable, intemperance, over-sedated, sheet in the wind, Sunday traveler (drunk)*);

в) евфемізми, що замінюють лексеми, які стосуються расових та національних проблем: *Afro-American (black), native American (Indian), dark-complected, dark-skinned (of people having non-white ancestry), melanin enriched (of black people), demographically correct society (having a proportionate ratio of blacks, whites, Hispanics, etc)*.

Таким чином, огляд теоретичного та практичного матеріалу дозволяє зробити висновок про головні функції евфемізмів: вони вживаються для заміни прямих назв предметів та явищ, що «лякають»; мають місце у випадку, коли мовець не бажає називати щось неприємне прямо; евфемізом позначається все те, що в соціумі вважається непристойним та не відповідає загальноприйнятим правилам етикету. Політкоректні евфемізми

виникають через острах образити співрозмовника чи з метою дотримання прийнятих на даний момент норм спілкування; поширеним є вживання евфемізмів з метою спотворення чи маскування істинної сутності позначуваного.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, будь-які зміни в мові свідчать передусім про те, що мова є динамічним цілим. Поява нового евфемізму завжди призводить до змін в лексичній системі. Евфемізація часто стає джерелом синонімії, що, безсумнівно, збагачує мову.

Аналіз дефініцій поняття «евфемізм» показав, що головна функція евфемізмів – приховати чи завуалювати явище, що в суспільній свідомості має негативну оцінку, тим самим пом'якшити або зашифрувати заборонені чи табуйовані слова, що зумовлено соціально-політичними, історико-культурними, релігійними, етичними й естетичними чинниками. Лінгвістичний аналіз евфемізмів дозволяє поділити їх евфемізми значення та евфемізми форми. Структурно-семантичний аналіз евфемізмів уможливило окреслення особливостей евфемізмів на фонетичному, лексичному та синтаксичному рівнях мови.

Серед прагматичних функцій евфемізмів виділяємо такі: функцію ввічливості, функцію табування, функцію вуалювання, функцію етикету.

Багатоаспектність явища евфемії, неоднорозначність трактування поняття «евфемізм», відсутність чіткої класифікації евфемізмів слугують основою для подальших лінгвістичних розвідок. **Перспективу** нашого дослідження становить визначення способів утворення евфемізмів, а також особливості їхнього перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. М. : Высшая школа, 1966. 637 с.
2. Бацевич Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
3. Болинджер Д. Истина – проблема лингвистическая. *Язык и моделирование социального взаимодействия*. М. : Прогресс, 1987. С. 23-43.
4. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. М.: Изд-во литературы на иностранных языках, 1958. 452 с.
5. Грайс Г. П. Логика и речевоеобщение. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. 16: Лингвистическая прагматика. М. : «Прогресс», 1985. С. 217-237.
6. Ковалёва Т.А. Фразеологические эвфемизмы в современном английском языке : автореф. дисс. ... канд. фил. наук: 10.02.04 / Москва, 2008. 22 с.
7. Крысин Л.П. Эвфемизмы в современной русской речи. *Русское слово, своё и чужое. Исследования по современному русскому языку и социолингвистике*. М. : Языки славян. культуры, 2004. С. 267-268.
8. Москвин В.П. Эвфемизмы, системные связи, функции и способы образования. *Вопросы языкознания*. 2001. № 3. С. 61-67.
9. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
10. Гаджибаева А.А. Социокультурные и когнитивные аспекты лингвистического исследования эвфемизмов в английском языке: автореф. дисс. канд. фил. наук: 10.02.04 / Ташкент, 2006. 25 с.
11. Тишина Н.В. Национально-культурные особенности эвфемии в современном английском и русском языке : автореф. дисс. канд. фил. наук: 10.02.20 / Москва, 2006. 22 с.
12. Харитоновна В.Ю. Эвфемистическая репрезентация концептов в англоязычной речевой культуре : автореф. дисс. канд. фил. наук: 10.02.04 / Воронеж, 2008. 22 с.
13. Skrebnev Y.M. Fundamentals of English Stylistics. М. : Higher School, 1994. 240 p.

REFERENCES

1. Ahmanova, O.S. (1966). Slovar' lingvisticheskikh terminov [Dictionary of linguistic terms]. M. : Vysshaja shkola [in Russian].
2. Batsevich, F.S. (2004). Osnovy komunikativnoyi lingvistiki [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv : Akademiya [in Ukrainian].
3. Bolindzher, D. (1987). Istina – problema lingvisticheskaja. *Jazyk i modelirovanie social'nogo vzaimodejstvija* [Truth – linguistic problem. Language and modelling of social interaction]. M. : Progress [in Russian].
4. Gal'perin, I.R. (1958). Ocherki po stilistike anglijskogo jazyka [Issues on English Stylistics]. M. : Izd-vo literatury na inostrannyh jazykah [in Russian].
5. Grajs, G. P. (1985). Logika i rechevoe obshhenie. Novoe v zarubezhnoj lingvistike [Logics and Conversation. New in Foreign Linguistics]. M. : «Progress» [in Russian].
6. Kovaljova, T.A. (2008). Frazеологическeй евфемизмы в современном английском языке [Phraseological euphemisms in modern English] : avtoref. diss. ... kand. fil. nauk: 10.02.04 / Moskva [in Russian].
7. Krysin, L.P. (2004). Jevfemizmy v sovremennoj russkoj rechi [Euphemisms in modern Russian]. M. : Jazyki slavjan. kul'tury [in Russian].
8. Moskvин, V.P. (2001). Jevfemizmy, sistemnye svjazi, funkcii i sposoby obrazovanija. *Voprosy jazykoznanija* [Euphemisms, system relations, functions and means of their formation. Questions of linguistics]. [in Russian].
9. Selivanova, O.O. (2006). Suchasna lingvistika. Terminologichna entsyklopediya [Modern Linguistics. Terminological encyclopaedia]. Poltava: Dovkillja-K [in Ukrainian].
10. Tadžibaeva, A.A. (2006). Sociokul'turnye i kognitivnye aspekty lingvisticheskogo issledovanija evfemizmov v anglijskom jazyke [Socio-cultural and cognitive aspects of linguistic investigation of euphemisms in English] : avtoref. diss. kand. fil. nauk: 10.02.04 / Tashkent [in Russian].
11. Tishina, N.V. (2006). Nacional'no-kul'turnye osobennosti jevfemii v sovremenno manglijskom i ruskom jazyke [National cultural peculiarities of euphemisms in modern English and Russian] : avtoref. diss. kand. fil. nauk: 10.02.20 / Moskva[inRussian].
12. Haritonova, V.Ju. (2008). Jevfemisticheskaja reprezentacija konceptov v anglojazyčnoj rechevoj kul'ture [Euphemistic representation of concepts in English speech culture] : avtoref. diss. kand. fil. nauk: 10.02.04 / Voronezh [in Russian].
13. Skrebnev, Y.M. (1994). Fundamentals of English Stylistics. M. : Higher School [in English].

THE LINGUISTIC NATURE OF EUPHEMISMS

Korneliaeva Yevheniia Valeriivna

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Philology Department,

Odessa National Maritime University,

Mechnikova Str., 34, Odessa, Ukraine

The present research is devoted to the study of euphemy and euphemisms. Nowadays, the phenomenon of euphemy is drawing linguists' attention more frequently. They study it within frames of functional and semantic, pragmatic, stylistic, gender, discourse and many other linguistic approaches. As a rule, euphemisms are understood as emotionally neutral words / expressions that are used instead of synonymic words / expressions that are regarded as inappropriate, rude, offensive or tactless. Special attention is paid to the fact that euphemisms are aimed at achieving deliberate mitigating effect. According to this, it is considered that euphemisms do not belong to certain lexico-semantic group of words, rather they are referred to certain stylistic result which is achieved when a "stronger" expression gives way to a weaker one. Besides mitigating, euphemisms realize a row of other pragmatic functions to which we refer the following ones: politeness function, taboo function, veil function, etiquette function. Politeness function is based on the maxims of tact and modesty (according to P. Grice). It is implemented in situations when euphemisms substitute rude offensive words. Taboo function is realized when death, severe disease, indecent issues are talked about. In such a case, words / expressions that replace indecent or unwanted phenomena / notions are conventionally called taboo deixis. Veil function is aimed at concealing "true essence of the dignified". As a rule, euphemisms realize this function in political sphere. As for etiquette function, euphemisms implement it when the speaker avoid direct nominations of non-prestigious professions, low social status of a person, vicious habits, racial or national problems. As far as it concerns classifications of euphemisms, the criterion of usage frequency allows to single out generally-used and occasional. According to the thematic criterion, euphemisms are divided into four groups: the ones that denote physiological process and states; the ones that nominate certain parts of body, especially concerned with the fleshly bottom; the ones that denote relations between men and women; the ones that are employed when disease or death are spoken about. Chronology of euphemisms appearance allows to distinguish between trite and new euphemisms. The linguistic analysis shows that euphemisms can be divided into euphemisms of meaning and euphemisms of form. The investigation of structural and semantic peculiarities allows to classify euphemisms on phonetic, lexical, syntactic and even textual levels.

Key words: *euphemism, euphemy, function, lexico-semantic group, pragmatics, semantics, vocabulary.*